

لرز پیش‌خوری

صندوق‌های بازنشستگی، محیط پیرامونی و شاخص‌های اقتصاد کلان

رضا میرزا ابراهیمی
پژوهشگر اقتصادی

۴۰

بیشتر افراد به دنبال حداکثر کردن رفاه خود، نه در یک زمان مشخص، بلکه در کل دوره زندگی خود هستند؛ بنابراین، جهت تأمین نیازهای مصرفی‌آتی، از طریق انتقال مصرف، از سال‌های میانی و مولد به سال‌های بازنشستگی (هموارسازی روند مصرف) اقدام به پس‌انداز می‌کنند که در دنیای معاصر این مهم بر عهده سیستم‌های بازنشستگی گذاشته شده است. علاوه بر این، مدیریت ریسک ناشی از نااطمینانی نسبت به آینده در چنین سیستم‌هایی که تک‌تک افراد جامعه در تجمیع پس‌اندازهای خود برای معیشت آینده مشارکت می‌کنند، بسیار سهل‌تر خواهد بود. چنین کارکرد دوگانه‌ای، سیستم‌های بازنشستگی را به تأثیرگذاری بر بخشی از سیاست‌گذاری‌های عمومی در حوزه کاهش فقر و بازتوزیع درآمدها، از طریق تمرکز بر افرادی که به دلایلی موجه از امکان پس‌انداز کافی برخوردار نیستند، قادر می‌سازد. علاوه بر تأثیرگذاری این سیستم‌ها بر فرایندهای اجتماعی، به راحتی نیز می‌توانند از آنها متأثر شوند. فضای کلی حاکم بر شیوه زیست، تعاملات و ساختارهای اجتماعی جامعه می‌تواند کارکردهای اجتماعی سیستم مستمری‌های بازنشستگی را به همان ترتیب تحت تأثیر قرار دهد.

به همین ترتیب و در سطحی پایین‌تر می‌توان به صندوق‌های بازنشستگی به عنوان بخشی از سیستم جامع مستمری، که عمدتاً اهداف اقتصادی را دنبال می‌کنند، پرداخت. این صندوق‌ها از هر نوعی که باشند)

شناخت و درک همه سیستم‌ها و پدیده‌های مرتبط با حوزه علوم اجتماعی و نیز کشف نحوه تأثیر و تأثر آنها از محیط پیرامونی، باید از دالان الگویی عام و فراگیر عبور کند که نه تنها به تجزیه و تحلیل همه اجزای آن و روابط درونی میان آنها می‌پردازد، بلکه قادر به کشف روابط و برهم‌کنش‌های پیچیده سیستم مذکور با محیط پیرامونی خود نیز باشد. در چنین فضایی است که امکان شناخت دقیق‌تر و واقعی‌تر پدیده موردنظر در مجموعه پیچیده اما مشخصی از روابط درونی و بیرونی فراهم می‌آید.

بر همین اساس، هنگامی که صحبت از تحلیل و ارزیابی دینامیک یک ساختار سیستماتیک (معماری سیستم) می‌شود، به دو جزء بسیار مهم و برهم‌کنش آنها باید توجه داشت:

- ۱- خود سیستم مورد مطالعه: متشکل از سیستم عملیاتی و سیستم پشتیبان؛
- ۲- محیط عملکردی سیستم: متشکل از نظام فرادست و محیط فیزیکی؛

سیستم‌های مستمری به عنوان امر اجتماعی مدرن و کارکرد صندوق‌های بازنشستگی در چارچوب سیستم‌های مذکور، که در حقیقت پیگیر اهداف اقتصادی‌اند نیز از این قاعده کلی مستثنا نیستند؛ به‌طوری‌که پرداختن به این دو موضوع، مستلزم تحلیل و بررسی آنها در فضای اجتماعی و اقتصادی حاکم بر کشور و نیز نحوه تأثیرگذاری و